

Förordning om bestämmelser för samordning av socialförsäkringsförmåner

Socialdepartementet

2006-04-10

Dokumentbeteckning

KOM (2006) 16 slutlig

Förslag till Europaparlamentets och Rådets förordning om
tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av
de sociala trygghetssystemen

Sammanfattning

Det huvudsakliga syftet med tillämpningsförordningen är att konkret beskriva nödvändiga rutiner för tillämpningen av grundförordningen (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen för dem som brukar förordningen, för medborgarna och för medlemsstaternas socialförsäkringsinstitutioner. Förslaget är inriktat på att förbättra de nuvarande förfarandena genom att förenkla dem, förkorta svarstiderna och behandlingen av ärenden och på ett tydligare sätt framhäva de berörda parternas rättigheter och skyldigheter. Det anges i förslaget att elektroniska hjälpmedel är lämpliga att använda för ett snabbt och tillförlitligt informationsutbyte mellan institutionerna i medlemsstaterna. Den elektroniska behandlingen av denna information bör bidra till att påskynda förfarandena för de berörda personerna. Att informationsutbytet skall kunna ske elektroniskt blir således en grundläggande förutsättning för ett effektivt samarbete mellan medlemsstaterna.

Förslaget är inriktat på att förbättra servicen till medborgarna. Det ska uppnås genom att man till exempel inför bestämmelser för att förkorta den tid som krävs för att beräkna och betala ut pension till personer som arbetat i flera medlemsstater.

Förslaget är också anpassat till att förordning 883/04 till skillnad från förordning 1408/71 omfattar alla EU-medborgare det vill säga även de icke förvärvsarbetande.

2005/06:FPM76

Sverige välkomnar förslaget särskilt syftet att underlätta samarbetet mellan medlemsstaternas institutioner och myndigheter genom att möjliggöra informationsutbyte på elektronisk väg. Vi anser att detta förenklar samarbetet och förkortar handläggningstiderna för enskilda ärenden.

1 Förslaget

1.1 Innehåll

Tillämpningsbestämmelserna som föreslås till förordning (EG) nr 883/2004 är idag motsvarande tillämpningsförrordning (EG) nr 574/72 till förordningen (EG) 1408/71. Den är dock inte en kopia av den nu gällande tillämpningsförrordningen utan är mer kompakt och utvecklad med tanke på att samordningen har utvecklats sedan förordning 574/72 antogs. Tillämpningsförrordningen avser att fylla ut och beskriva de regler som finns i förordningen 883/2004 så att tillämpande myndigheter och institutioner i medlemsstaterna skall kunna hantera ärenden på ett rättssäkert och likartat sätt och att skynda på ärendehantering. Arbetet med förslaget har utgått från fyra principer; förenkla förordningen, organisera en effektivare samordning genom att introducera elektroniska medel för kommunikation, förtydliga de finansiella bestämmelserna och att uppnå en större flexibilitet och effektivitet.

AVDELNING I – ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

Kapitel I - Definitioner

En grundläggande princip i den nya förordningen är att informationsutbytet skall ske elektroniskt. Därför föreslås ett antal definitioner som skall användas i det framtida gemensamma samarbetet för att underlätta för myndigheterna att kommunicera med varandra och på så sätt påskynda handläggningen av ärenden för personer som berörs av socialförsäkringslagstiftningen i flera medlemsstater.

Kapitel II – Bestämmelser om samarbete och informationsutbyte

I kapitlet beskrivs inledningsvis de gemensamma administrativa reglerna, avsikten är att samla de horisontella frågorna i samma kapitel för att underlätta läsningen av förordningen.

Kapitel III – andra allmänna bestämmelser för tillämpningen av förordning (EG) nr 883/2004

I detta kapitel finns bl.a regler om fastställande av bosättning. Bestämmelserna reglerar vilka kriterier som bör beaktas vid fastställande av bosättningsort när det råder delade meningar mellan myndigheter i två eller flera medlemsstater. Artikeln bör läsas tillsammans med artikel 1 j) och v) i förordning 883/2004 som definierar bosättning respektive bosättningsperiod. Enligt artikel 1 j) är bosättning den ort där en person är stadigvarande bosatt medan artikel 1 v) anger bosättningsperiod som perioder som definieras eller erkänns som sådana i den lagstiftning enligt vilken de har fullgjorts eller betraktas som fullgjorda.

AVDELNING II – FASTSTÄLLANDE AV TILLÄMPLIG LAGSTIFTNING

I bestämmelserna regleras närmare hur institutioner/myndigheter skall tillämpa reglerna om vilket lands lagstiftning som skall gälla i vissa situationer där två eller flera medlemsstaters lagstiftning kan vara tillämplig. Särskilt berörs arbetstagare som arbetar i två eller flera medlemsstater eller som är bosatta i en annan medlemsstat än arbetsstaten. Det gäller t.ex. fastställande av begreppen ”liknande verksamhet”, ”väsentlig del av arbetet” och ”huvudsakliga intressen”, medlemsstaternas institutioners skyldigheter att samarbeta med varandra samt arbetsgivares skyldigheter.

AVDELNING III – SÄRSKILDA BESTÄMMELSER OM OLIKA FÖRMÅNSKATEGORIER

Kapitel I – Förmåner vid sjukdom, moderskaps- och likvärdiga faderskapsförmåner

Bestämmelserna reglerar om skyldigheter för behöriga myndigheter att tillse att de försäkrade personerna får information om förfaranden och villkor för ersättning av utgifter för sjukvårdförmåner, om vilka bestämmelser som är tillämpliga när det finns flera system i den medlemsstat som en person bor eller vistas i och på vilket sätt en person som vistas eller är bosatt i en annan medlemsstat än den behöriga medlemsstaten ska förfara för att få den vård han eller hon är i behov av.

Kapitel IV – Invaliditetsförmåner, ålderspension och efterlevandepension

Bestämmelserna reglerar hur beräkningen av förmånerna ska ske, vilka handlingar och uppgifter som sökanden ska bifoga ansökan samt institutionernas behandling av ansökningarna. Kapitlet hänvisar bl.a. till bestämmelserna om sammanläggning av försäkringsperioder.

Kapitel V – Arbetslöshetsförmåner

Bestämmelsen beskriver hur beräkning av förmåner ska ske, inklusive det informationsutbyte som krävs, för gränsarbetare och personer som inte är gränsarbetare.

Kapitel VI – Familjeförmåner

Dessa bestämmelser reglerar hur institutionerna ska handskas med sammanträffande av förmåner samt hur ansökningsförfarandet ska gå till. Särskilda regler fastställs för fall där prioriteringsreglerna i förordningen 883/2004 inte kan tillämpas direkt och om provisoriska utbetalningar av familjeförmåner.

2005/06:FPM76

AVDELNING IV – FINANSIELLA BESTÄMMELSER

Kapitel I – Återbetalning av förmåner enligt artikel 35.1 och artikel 41 i förordning 883/04

Reglerna beskriver hur återbetalning av utgifter skall ske för sjukvårdskostnader som en person som är försäkrad i en medlemsstat haft under vistelse i en annan medlemsstat. Dels beskrivs hur återbetalningen görs mellan institutioner i medlemsstaterna och dels hur enskilda försäkrade skall gå till väga för att återfå ev. utgifter som de själva har haft.

Detaljerade regler föreslås även för hur schablonbelopp skall beräknas för sjukvårdskostnader i de fall medlemsstater valt att ersätta sjukvårdskostnader på detta sätt.

Kapitel II – Återbetalning av arbetslöshetsförmåner

Regeln beskriver tillämpningen av den nya återbetalningsproceduren i artikel 65 punkterna 6 och 7 Förordning 883/2004. Bestämmelsen föreslår en tidsfrist om sex månader inom vilken en begäran om återbetalning av arbetslöshetsförmåner skall ske samt vilken information denna begäran skall innehålla.

Kapitel III – Återkrav av för stora förmåner, återbetalning av provisoriska utbetalningar, avräkning och bistånd vid indrivning

Artiklarna beskriver vilka principer som skall gälla vid tillämpning av artikel 84 i förordningen 883/2004 om uppbörd av avgifter och återkrav av förmåner. Vidare går artiklarna in i detalj i hur avräkning mellan medlemsstaternas tillämpande myndigheter skall gå till i de fall förmåner utgivits med för högt belopp eller felaktigt. Även frågan om provisoriskt uttagna avgifter kan regleras med stöd av reglerna i detta kapitel.

Det finns också utförliga bestämmelser om ömsesidigt bistånd vid indrivning av avgifter och förmåner som betalts ut felaktigt eller med för högt belopp.

Reglerna på detta område är i överensstämmelse med det s.k. indrivningsdirektivet på skatteområdet.

AVDELNING V – DIVERSE BESTÄMMELSER, ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER OCH SLUTBESTÄMMELSER

Diverse bestämmelser om administrativa kontroller och läkarundersökningar regleras. Det ges också ansvar för den administrativa kommissionen att utforma förlagor och bestämma format för gemensamma handlingar samt information och utveckling av kanaler för elektroniskt informationsutbyte. Slutligen finns övergångsregler och regler om upphävande av förordningen 574/72.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget till tillämpningsregler avser inte att tillföra något utöver det som redan finns reglerat i förordningen (EG) nr 883/2004. Tillämpningsförordningen avser istället att stödja myndigheternas hantering genom att förtydliga förfarandet i gemensamma ärenden.

1.3 Budgetära konsekvenser

Inga kända.

2 Ståndpunkter

Samtliga medlemsstater är positiva till en tillämpningsförordning som behövs för att förordningen 883/2004 skall kunna börja tillämpas snarast. Inga särskilda ståndpunkter i övrigt är kända.

Sverige kan välkomna förslaget, särskilt dess syfte att förenkla förfarandet för dem som tillämpar samordningsbestämmelserna och för de enskilda personerna.

Det är positivt att bestämmelser införs om att använda elektroniskt informationsutbyte mellan medlemsstaterna och anser att detta är en förutsättning för att förordningarna ska kunna tillämpas över huvud taget. Det bör emellertid utformas regler om övergångslösningar tills dess det elektroniska utbytet är tekniskt möjligt. Vissa regler är emellertid alltför detaljerade vilket kan medföra en ökad administration istället för att förenkla reglerna och tillämpningen av förordningen. Förslaget om en regel för att lösa tvister om var en person är bosatt för att omfattas av en medlemsstats socialförsäkringslagstiftning är särskilt viktig för medlemsstater med s.k. bosättningsbaserade socialförsäkringsförmåner. Vår inställning är att undvika alltför detaljerade regler och att istället försöka hitta lösningar som är flexibla och som är lätta att tillämpa utan att göra avkall på rättssäkerheten för de enskilda personer som utnyttjar rätten till fri rörlighet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu okända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu okända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Försäkringskassan (FK) är principiellt positiv till förslaget och särskilt vad gäller utvecklingen av elektroniskt informationsutbyte. FK anser dock att detaljeringsnivån i vissa fall är så stor att det finns en fara i att bestämmelserna istället för att underlätta hanteringen kan komma att skapa onödig byråkrati som medför längre handläggningstider och större administrativa insatser.

Skatteverket är positivt till förslaget, och anser att skattemyndigheten bör ha ansvar som behörig institution i vissa fall förknippade med socialförsäkringsavgifter.

Sveriges kommuner och landsting är positiva till förslaget som syftar till att fullborda förenklingen av nuvarande bestämmelser. De erinrar också om det svenska

sjukvårdssystemet som inte tillämpar taxor och tariffer för enskilda personers sjukvårdskostnader bör särbehandlas i förhållande till regleringar som beskriver ersättning för vissa sjukvårdskostnader.

Centrala studiestödsnämnden konstaterar att de med de föreslagna reglerna kan bli självständigt ansvariga för de delar av familjeförmåner som omfattar vissa delar av studiehjälp. CSN föreslår att studiebidraget och det extra tillägget till studiehjälp förändras så att dessa förmåner inte längre omfattas av samordningsreglerna eller att de berörda förmånerna förs över till Försäkringskassans tillämpningsområde.

Svenskt Näringsliv välkomnar ambitionen att förenkla samordningsreglerna men konstaterar samtidigt att regelverket är svårförståeligt för den i området oinsatte. De konstaterar att reglerna om arbete i två eller flera medlemsstater bör kunna bidra till en klarare situation, inte minst i Öresundsregionen.

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF), Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) och Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO) är i grunden positiva till förslagen och särskilt att de förbättrar samverkan mellan medlemsstaternas institutioner, stärker den enskildes rättssäkerhet och har en ambition att informationen skall överlämnas elektroniskt. IAF och AMS föreslår dock att tidsfrister bör införas i ett par artiklar för att förkorta handläggningstiderna.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Ärendet kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för sociala frågor. Det österrikiska ordförandeskapet planerar att uppnå politisk överenskommelse om avdelningarna i och II i förslaget under våren.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 42 och 308 i EG-fördraget. Enhällighet.
Medbeslutande.

3.3 Fackuttryck/termer

—

